

Asia: VN/26666/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta (kaksoistutkintouudistus)

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan näkemykset ammattikorkeakoululain ensihoitaja-, kätilö- ja terveydenhoitajakoulutusta koskevista muutoksista

Jyväskylän ammattikorkeakoulu kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi koskien ensihoitaja-, kätilö- ja terveydenhoitajakoulutusta. Jyväskylän ammattikorkeakoulun koulutusvastuu sisältää tällä hetkellä kätilö (AMK) tutkintoon johtavan koulutuksen.

Valmistuakseen EU:n ammattipätevyysdirektiivin mukaisesti kätilöksi, esitetty rakenneratkaisu edellyttää, että opiskelija on suorittanut ensin 3,5-vuotisen sairaanhoitajakoulutuksen, sen jälkeen 1,5 vuoden kätilökoulutuksen ja edelleen harjoitettava vuoden ajan ammattiin liittyvien tehtäviä. Tämä tarkoittaa 5 vuoden opintoja ja sen jälkeen vuoden työkokemusta. Ammattipätevyysdirektiivin mukaisen kelpoisuuden ja siten tutkinnon automaattisen tunnustamisen saavuttamiseen EU-alueella menee esitetyn ratkaisun mukaan 6 vuotta. Koulutusajan pidentyessä tämä voi olla haaste koulutuksen vetovoimalle.

Esitetyn rakenteen mukainen 18 kk ja 3000 tunnin koulutus tarkoittaisi käytännössä 40 viikkotuntia ympärivuotisesti 1,5 vuoden ajan siten, että ajanjaksoon sisältyy ainoastaan yksi kahden viikon tauko. Nykyisen opintojen mitoitusjärjestelmän mukaisesti 3000 tuntia muutettuna opintopisteiteiksi tarkoittaisi 111 opintopistettä, mikä ei vastaa 1,5 vuotta (kolmen lukukauden) opiskelua. Opintojen tiivistäminen 18 kuukauteen on riski opiskelijoiden kuormittumiselle ja joustavalle opiskelulle.

Esitetyn rakenteen mukainen 18 kk ja 3000 tunnin rakenne tarkoittaa myös harjoitteluiden ajoittumista kesäajalle. Harjoitteluiden sijoittuminen kesäajalle voi vaikeuttaa harjoittelupaikkojen saatavuutta, koska samaan aikaan työskentelee runsaasti kesäsijaisia. Tämä voi johtaa resurssipulaan ohjauksessa sekä heikentää potilasturvallisuutta.

Esityksen mukaan ammattikorkeakoulut voisivat oman harkintansa mukaan tarjota mahdollisuutta hakea yhtä aikaa opinto-oikeutta sairaanhoitajan tutkintoon johtavaan koulutukseen ja kätilön koulutukseen. Opinto-oikeus kätilökoulutukseen myönnettäisiin ehdollisena, ja ehtona olisi

sairaanhoitaja (AMK) tutkintonimikkeeseen johtavan koulutuksen suorittaminen. Tämä on kannatettavaa, sillä se voisi toimia kannusteena kättilökoulutukseen vaikuttaen ko. koulutuksen vetovoimaan.

Esityksen mukaan ammattikorkeakoulut voisivat harkintansa mukaan tarjota kättilöntyöhön ammatillisia valmiuksia antavien opintojen suorittamista jo sairaanhoitajakoulutuksen aikana, esimerkiksi opintojen loppuvaiheessa. Sairaanhoitajakoulutuksen laajuuden ollessa 210 opintopistettä ja direktiivin edellyttämän yleissairaanhoidon osaamisen laajuuden ollessa vähintään 3 vuotta (180 opintopistettä), voi tutkintoon sisällyttää enintään 30 opintopistettä muita opintoja. Tässä tapauksessa edellytyksenä kuitenkin olisi, että opinnot vastaavat kättilökoulutuksen opintoja. Mikäli opiskelija valitaan myöhemmin kättilökoulutukseen, nämä opinnot voitaisiin hyväksi lukea osaksi koulutusta. Tällä lyhennettäisiin koulutusaikoja ja tuettaisiin kättilön ammattia tavoittelevien opiskelijoiden oppimista ja koulutuspolun mielekkyyttä. Tätä pidetään kannatettavana ehdotuksena.

Esityksen mukaan kättilökoulutuksen saa suorittaa vuotta sen tavoitteellista suorittamisaikaa pidemmässä ajassa. Tämä jousto on suhteellisesti pidempi kuin tutkintokoulutuksessa, jossa opinto-oikeus on vuotta tutkinnon tavoitteellista suorittamisaikaa pidempi. Suurempi joustavuus on tarkoituksenmukaista, koska näitä koulutuksia suoritettaisiin todennäköisesti työelämän ohessa ja työskentelyn helpottaminen opiskelujen ohella edistäisi opiskelijoiden työelämävalmiuksia ja helpottaisi sosiaali- ja terveysalan työvoimapolua. Osa-aikaisesti suoritettavaksi tarkoitettu eri aikaan sairaanhoitajakoulutuksen kanssa suoritettava kättilökoulutus olisi suoritettava kolmessa vuodessa. Tämä on kannatettavaa. Kysymykseksi jää, kuinka tämä vaikuttaa rahoitusmalliin. Esityksen mukaan kättilökoulutuksen muutos huomioidaan vuoden 2029 alkavasta sopimuskaudesta alkaen korkeakoulujen perusrahoituksessa.

Muutos tukee myös ammattikorkeakoulujen jatkuvan oppimisen tehtävää, kun kättilökoulutukseen kuuluvia opintoja voitaisiin edelleen tarjota avoimena ammattikorkeakouluopetuksena tai muutoin erillisinä opintoina. Tämä mahdollistaa joustavan osaamisen uudistamisen työelämässä toimiville sairaanhoitajille.

Lausunnonantajan näkemykset ammattikorkeakoululain ammatillista opettajankoulutusta koskevista muutoksista

Ammatillisen opettajankoulutuksen osalta lain muutos on hyvin valmisteltu ja perusteltu. Yhtenäiset osaamisvaatimukset yliopiston ja ammattikorkeakoulun opettajankoulutusten pedagogisten pätevyyksien osalta ovat selkeät ja palvelevat työelämää.

Lausunnonantajan näkemykset opintotukilain muutoksista

On kannatettavaa, että ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutukset sisällytetään opintotukilain piiriin. Aikuisopintotuen poistuminen on heikentänyt työelämässä olevien sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten osallistumista tutkintoon johtavaan koulutukseen, mikä nyt näkyy ylempien ammattikorkeakoulututkintojen vetovoiman heikentymisenä. Opintotukilakiin tehtävät muutokset ovat tärkeitä opiskelijoiden osaamisen kehittämisen ja jatkokouluttautumisen mahdollistamisen näkökulmasta.

Saarikoski Vesa
Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kontula Hanna
Jyväskylän ammattikorkeakoulu